

Ribe Katedralskole 1886—92.

Nogle Indtryk.

Af L. J. Koch.

Hvis man fra en Nutidsskole blev hensat til Ribe Katedralskole i Tiden 1886—92, vilde man nok finde en Del at undre sig over. Kravene til Elevernes — man sagde „Disciplenes“ — Hjemmearbejde vilde vistnok forekomme meget store og Skolens Præg i det hele taget haardt. Afstanden mellem Lærere og Disciple var et Svælg; uden for Skoletiden var der ikke noget Forhold mellem dem, og hvis en Dreng ved Uagtsomhed kom til at sige „God Morgen“ til Læreren, naar han traadte ind i Klassen, blev det fra Lærerens Side blot hilst med et overbærende Smil, fra Kammeraternes med Latter. Legemlige Straffe anvendtes i stor Udstrækning og i vekslende Former efter Forseelsens Størrelse og Lærerens Smag. Lussinger var det almindelige; men der gaves ogsaa „Nødder“ ∴ Slag med Knoen oven i Hovedet, „Nakkelse“ ∴ Ryk i Nakkehaaret, Nap paa forskellige Steder samt ved særlig højtidelige Lejligheder — og af Rektor personlig — Næsestyvere, der kunde faa Blodet til at flyde. Prygl med en smidig Spadserestok, „Mester Erik“, forekom ogsaa. Nødderne var en Specialitet for Ribes berømte Historiker, Overlærer Kinch.

Disse Straffe anvendtes egentlig for alt muligt: for ikke at kunne sin Lektie, for Snyderi, for Uro i Ti-

men, for at komme for sent, for groft Sjuskeri i Paa-klædning o. s. v., og man kan sikkert sige, at de hørte til Dagens Orden. Virkningen var vist knap den til-sigtede. I hvert Fald var hverken Disciplinen eller Fliden størst hos de mest pryglende Lærere. Nogen Skamfølelse ved at „faa Klø“ synes jeg heller ikke, man havde. Af os Drengene opfattedes det nærmest som en Sport eller en Hærdning. Det var en Æressag, at man hurtigt fik vænnet sig til at „staa ret for en Lussing“, og en ny Dreng, der fik Valget mellem en Lussing og en Anmærkning, blev haanet af Kammeraterne, da han foretrak Anmærkningen.

For øvrigt blev Pryglene vist givet med Retfærdighed, og jeg mindes ikke, at de ret ofte efterlod nogen Bitterhed imod Læreren. Saadan var det nu een Gang at gaa i Skole. Kun ved Gymnastik og Svømning forekom der rent vilkaarlig og brutal Afstraffelse, der i enkelte Tilfælde fik Karakteren af en uhyggelig Mishandling, som aldrig burde have været taalt.

Samtidig med det her omtalte havde Skolen afgangt Præget af Kultur. „Literis et artibus“ læste vi over Indgangsdøren, og jeg mener, det stod der med Rette. Lærerne var for største Delen kundskabsrige og noble Mænd, som røgtede deres Dont med Interesse og Samvittighedsfuldhed. De havde derfor ogsaa Disciplenes Agtelse. Overlærer Kinchs Timer forløb unægtelig som Orgier af „Sjov“; men vi Drengene vidste godt, at han var en fremragende Mand, og hans Begravelse fra Domkirken, hvor Skolens Disciple med Rektor i Spidsen var paa Orglet og sang Salmerne trestemmig, staaer for mig som en uforglemmelig Oplevelse af noget stort og gribende. Det var Ribes Historiker, som blev stedet til Hvile, og Salmerne „Gaa nu hen og grav min Grav“ og „O Gud

ske Lov, det hjemad gaar“ kalder den Dag i Dag Mindet fra dengang frem. Ogsaa den stærkt jysktalende Adjunkt Trugaards Fransktimer var urolige og følte jo nok af den Grund som spændende med deres Afveksling af utilladelige Løjer fra Disciplenes Side og voldsomme Reaktionen med Prygl fra Lærens Side. Men vi var fuldtud paa det rene med, at Hr. Trugaard var en lærd Mand, som selv beherskede det franske Sprog og var kyndig i fransk Literatur. At han i Skoleprogrammet offentliggjorde Oversættelser af arabiske Oldsange, imponerede os. I øvrigt maa det siges, at der hos de fleste af Lærerne herskede Ro i Timerne, og Arbejdet foregik saadan, at det virkede fængslende paa enhver nogenlunde flink Discipel.

En Ting, som ofte har undret mig, naar jeg har tænkt paa min gamle Skole, er, at den i saa ringe Grad var nationalt præget. Vi havde dog den sørgelige Grænse fra 1864 lige uden om Byen, og Skolen talte mange Disciple fra Sønderjylland; man mødte Navne som Friis og Gjessing fra Tønder, Linnet fra Møgeltønder, Jacobsen fra Brøns. Selvfølgelig følte vi Drengene os som Danske med Front imod Tyskerne og tvivlede ikke om, at vore Lærere havde samme Sind; men paa Skolen mindes jeg ikke nogen Lejlighed, hvor dette blev bragt os til Bevidsthed. Kan det have hængt sammen med den stærke indrepolitiske Splittelse? Det var jo i Estrups og Provisoriernes Tid; Bitterheden i Befolkningen var ikke ringe, og paa Valgdage i Ribe henad Aften, naar Folk havde faaet noget at drikke, kunde der være saa uroligt, at Gendarmerne baade skød — dog i Luften — og trak blank. Hvis det var dette, der tog Tankerne og lod det nationale træde tilbage, maa det i alt Fald anerkendes,

at heller ikke den politiske Modsætning fik Lov til at gøre sig gældende i Skolens Liv. Flertallet af Disciplene maa have været fra Venstrehjem, og Lærerne var sikkert alle Højremænd, Rektor endda paa en Hals: men der raadede paa Skolen fuldstændig Upartiskhed, og jeg husker ikke et Ord om Politik, som kunde være krænkende for nogen.

Mærkeligt var det ogsaa, at Skolen ingenting gjorde for at vække Forstaaelse for Ribes historiske Minder. Der skete ingen Forevisning af Domkirken, hvor man dog havde kunnet indføre Disciplene i middelalderlig Bygningsstil fra ca. 1130 til ca. 1430 og gennem den rige Skat af Epitafier og Malerier givet dem Indblik i de skiftende Tider efter Reformationen. Ingen Forevisning af St. Catharinæ Kirke eller Dominikanerklosteret eller af de mange andre minderige Bygninger, hvortil dog store Navne var knyttet: Tausen, Vedel, Falster, Brorson! Og saa havde Skolen endda blandt sine Lærere haft baade Helms og Kinch. Hvis vi Disciple modtog Indtryk af Ribes fordums Storhed — og nogle af os modtog dybe Indtryk heraf, — saa var det enten Hjemmet, det skyldtes, eller selve de gamle Minders umiddelbare Tale til Sindet.

Men naar man har undret sig over de Ting, som manglede, vender man tilbage til Erindringen om alt, hvad der blev givet gennem Skolen, og det er ikke muligt at tænke derpaa uden dyb Taknemmelighed. En Sum af solide Kundskaber, en Indøvelse i at arbejde og tænke sig om, stærke Indtryk af klassisk, oldnordisk og dansk Literatur. Hvad den sidste angaar, mærkedes vistnok Ribes afsides Beliggenhed; Samtidens Literatur med dens Kamp og Bølgegang, som optog de unge i København, traadte stærkt tilbage for Fortidens: Holberg, Wessel og Guldalder-

literaturen. Var det et Minus? Hvem ved? Maaske kunde det betyde en vis Uafhængighed over for det, der blot var Mode og Døgnforeteelser.

Særlig i de sidste af mine Skoleaar fandtes der blandt de ældre Disciple en stærk kristelig Bevægelse. Den ytrede sig bl. a. gennem en begyndende K. F. U. M. — dengang noget nyt, — som havde Hjemsted i Stiftsprovst Kochs Konfirmandstue. Adskillige unge, som senere under deres Gerning som Præster, Skolemænd eller Læger fik Betydning for Menighedens Liv, modtog her afgørende Indtryk, og blandt Kammeraterne paa Skolen mærkedes deres Indflydelse. Nogen Forbindelse med Skolens Lærere havde Bevægelsen ikke.

Men lad mig nu gaa over til at omtale de enkelte Lærere, som jeg særlig har Grund til at mindes.

Jeg begynder med *Rektor Fritsche*. Han var ikke blot Skolens Leder, men — saa vidt jeg kan skønne — dens ypperste Lærer. Hans Ansigt var ejendommeligt, bl. a. derved, at han paafaldende lignede Rahbek. Han var en højt kultiveret Mand med ædle og alsidige Interesser, Ungdomsven af Bjørnstjerne Bjørnson, som havde læst sine Fortællinger for ham, før de blev trykt. Han var musikalsk og havde Betydning for Byens Musikliv, saa meget mere, som en af hans Døtre nærmest var Virtuos paa Klaver. Han sørgede for, at „Syngesalen“ — Skolens Festsal — fik en værdig Udsmykning; Malerierne af Biskop Thura og Rektor Falster havde maaske hængt der før; men nye var i alt Fald de Gipsafstøbninger af Parthenons Metoper, som kom til at pryde Sidevæggene. Efterhaanden fik han ogsaa Klasseværelsernes tomme Vægge fyldt med gode Fotografier af berømte Kunstværker, saa vidt jeg husker, især af græsk-romersk

Skulptur. Og da Ribe Stiftsmuseum var blevet indrettet i den kønne Bygning, som vi kaldte Gørtz' Palæ, tog han virkelig os, som gik i øverste Klasse, derud og forklarede os Malerierne og Billedhuggerværkerne. Han gjorde det godt, for han forstod at se paa et Kunstværk, og den Eftermiddag staar for mig som en Indførelse i en ny Verden.

Han var af de Naturer, der rummer stærke Modsetninger. Streng, vel nok til Tider for haard, men samtidig saa godmodig og spøgefuld, at det kunde lyse ud fra ham. Han sad hver Søndag i Domkirken, og lejlighedsvis skinnede det igennem ved Ord, han lod falde, at han virkelig var en alvorlig Kristen; men samtidig bandede han, tilmed ret kraftigt. Der stod en selvfølgelig — og mægtig — Respekt om ham; men han tog aldrig sig selv højtideligt og brød sig ikke en Døjt om at holde paa Værdigheden. Djærve, undertiden lidt drøje Ytringer faldt ofte fra ham, naturligvis til vor store Forlystelse; men man var aldrig i Tvivl om, at man stod overfor en i Ordets bedste Forstand fin Mand.

Som Lærer har jeg kun haft ham i de to øverste Klasser. Men hvor var det en Herlighed at blive undervist af ham! Jeg husker nok forskellige Skuffelser, da jeg kom ind til Universitetet og havde forestillet mig, at hvad man mødte paa dette fornemme Sted, maatte være Fritsches Undervisning i højere Potens. De Krav, han stillede i latinsk Version, følte til at begynde med som overvældende. Det skulde være en virkelig Oversættelse — ikke en Omskrivning — af den latinske Tekst, og samtidig skulde det være ægte, naturligt Dansk — det var jo som Cirklens Kvadratur! Men lidt efter lidt fik han os ved sin Kritik og sin indgaaende Gennemgang til at faa Greb paa Tin-

gene. Han viste os, hvordan de to Sprogs store Forskellighed gjorde Opgaven svær og netop derfor saa tillokkende, og med levende Interesse arbejdede man for at tilfredsstille ham, hvad man naturligvis aldrig naaede. Jeg er vis paa, at dersom vi siden har kunnet skrive godt Dansk, har vi frem for alt Rektor Fritsches latinske Version at takke derfor. Ogsaa Læsningen af de latinske Forfattere blev noget værd under hans Vejledning: Cicero, Tacitus, Vergil og ganske særlig Horats, der blev til virkelig Poesi. Men det bedste, han ydede, var dog maaske Undervisningen i Oldnordisk, hvor han lod os se ind i det danske Sprogs Oprindelse og Udvikling.

Jeg tror nok, at vi alle beundrede ham, og naar vi kaldte ham „den gamle“, var det ment som et Hædersnavn. Højest naaede Beundringen vist ved følgende lille Hændelse: Vi var i øverste Klasse og havde i Sølvalderlatin læst en Fortælling, som skulde vise Aleksander den Stores Højmodighed. Aleksanders Feltherrer havde nemlig under et Drikkelag lige ved Kongens Telt talt om ham paa en kritisk Maade og givet Luft for deres Utilfredshed; pludselig traadte han frem, og de forstod, at han havde hørt det hele; Forfærdelsen var stor; men Aleksander sagde blot: „Longius abscedite, ne rex vos audiat“ („gaa længere bort, for at Kongen ikke skal høre jer“). En Dag nogen Tid efter, at vi havde læst denne Historie, sker det, at vi er samlet i vort Klasseværelse, hvorfra en Dør førte ind til Rektors Kontor. Vi førte en livlig, højrøstet Passiar, og der blev snakket om Rektor. En af mine Kammerater kom med en respektstridig Ytring om ham, ikke i ond Mening, men i saa uparlamentariske Ord, at den ikke lader sig gengive her. I samme Øjeblik gaar Døren til Kontoret op, og Rektor

staar der. Jeg kan endnu føle, hvordan jeg blev tung i Benene af Rædsel, og jeg er vis paa, at enhver af os havde den Fornemmelse, at nu kunde alle Muligheder tænkes. Rektor saa et Øjeblik paa os, og sagde saa: „Longius abscedite, ne rex vos audiat“, hvorefter han trak sig tilbage og efterlod os med Følelsen af at have oplevet et af Livets store Øjeblikke.

Som Skoleleder havde Fritsche maaske visse Mangler. Den Brutalitet, som udfoldede sig ved Gymnastik og Svømning, og som i alt Fald een Gang blev paa-talt i „Ribe Folkeblad“, maa han have vidst Besked om uden at skride ind. En Del af Administrationen besørgedes maaske ogsaa af Skolens dygtige Inspektor, Overlærer Øllgaard. Det maa nu være, som det vil; som Lærer og Personlighed var Fritsche uforglemmelig. — —

Overlærer Fraas, som senere blev Rektor i Nykøbing, var ogsaa en fortrinlig Lærer, klog og energisk. Jeg havde ham i Latin de fire første Skoleaar, i Græsk de to sidste, desuden et Par Aar i Geografi, hvad han gjorde meget fængslende, saa det næsten var som at rejse udenlands.

Han var lille og spinkel af Statur, havde Fuldkæg og et smukt Hoved. Han var en fintdannet Mand, Moralist og i enhver Henseende korrekt, maaske en Kende feminin. I en Græsktime i øverste Klasse havde man drøftet et særlig vanskeligt Sted hos en Forfatter; Forstaaelsen var tvivlsom, og da vi efter Timen kom ud paa Gangen, spurgte Fraas Rektoren, der netop kom forbi, om hans Opfattelse. De to lærde Herrer fik Stedet slaet op og drøftede Spørgsmaalet, mens vi andre stod omkring og hørte til. Rektor var vist kommen vel hastig i Klæderne den Morgen; han stod med Haanden Lommen som for at holde Benklæderne

oppe i Mangel af Seler. Pludselig blev han ked af den filologiske Diskussion: „Jeg taber sgu' mine Bukser“, sagde han og gik sin Vej. Det var kosteligt at se Fraas' Forfærdelse. Han ligefrem snappede efter Vejret — som i et koldt Bad — ved at se Skolens Øverste i den Grad give sin Værdighed til Pris.

Fraas havde ikke noget af Fritsches Voldsomhed. Han var altid behersket, men slog for øvrigt, naar det endelig skulde være, en overmaade respektabel Lussing. En anden Sag var, at han kunde have noget syrligt, satirisk over sig, maaske ogsaa lod sig noget paavirke af Sympati og Antipati i sin Behandling af Disciplene.

Det var interessant, da han naaede saa vidt med os i Latin, at vi skulde til Ovids Metamorfoser (Faëton) og for første Gang gøre Bekendtskab med Heksameteret, som han skanderede sikkert og læste smukt. Hvor god hans Græskundervisning var, kan jeg bl. a. skønne af den Kærlighed, jeg fattede til Homer. Vi læste Iliaden hos ham, og naar jeg endnu mange Aar efter foretrak Iliaden for Odysseen, hvad der vist ikke er almindeligt, skyldtes det sikkert det Indtryk, jeg havde modtaget i hans Timer. — —

Overlærer Øllgaard var en ret høj, mager Skikkelse med et langagtigt, venligt Ansigt, der prydedes af et stort Overskæg. Han var skaldet som et Æg. Der var et nobelt Præg over ham, og da han blev gift, ved hvilken Lejlighed vi gav ham en Sølvopsats, lagde vi hurtig Mærke til, hvor ridderlig han optraadte over for sin Kone. Man kunde ikke tage fejl af hans praktiske Dygtighed; han var ogsaa et virksomt Byraadsmedlem og, som allerede omtalt, Skolens Inspektor, Rektors hjælpsomme og loyale højre Haand. Disciplin holdt han som en Selvfølge, næsten uden at slaa,

hvad der jo var paafaldende; det var tilstrækkeligt, naar han med sin raske, lidt ejendommelige Udtale raabte: „Hvad er det for noget Modder?“

Man lærte meget hos Øllgaard. Hans Historieundervisning var klar, noget tør, dog ikke kedelig, og jeg tror nok, hans Eksamensresultater var særdeles smukke. I de to øverste Klasser havde vi ham ogsaa til Dansk og Literaturhistorie. Det var tydeligt, at han havde et godt Literaturkendskab; selv havde han skrevet en lille, let overskuelig Lærebog i Literaturhistorie, som han underviste efter. Alt var lagt klart og praktisk til Rette. Hans Undervisning i dansk Stil var lærerig. Han skulde nok holde en til Ilden, naar det gjaldt klar Disposition; alt Vrøvl var bandlyst, og baade Emnerne og Gennemgangen virkede tankevækkende. Sproget skulde være rent; Særheder eller dagligdags Udtryk var han en Fjende af.

Som Teolog havde Øllgaard Religion gennem alle Klasser. Det var ikke Følelspaavirkning, men en Meddelelse af solid Kristendomskundskab: Assens' Bibelhistorie og Balslevs Lærebog. Bjergprædikenen skulde kunnes udenad, hvad der for os, som ikke havde Hoved for Udenadslæren, faldt meget tungt; saa var det lettere at lære Salmer, til Nød Luthers Forklaringer og Skriftstederne hos Balslev — han forlangte dog ikke dem alle. Paa visse Punkter blev Lærebogens Indhold uddybet. F. Eks. fik vi saa indgaaende Besked om de forskellige Kirkesamfunds Opfattelse af Nadveren, at jeg ikke tror, vi var dumpet til teologisk Embedseksamen, hvis vi havde holdt os til, hvad Øllgaard lærte os. Det, som mindst lykkedes for ham, var Religionsundervisningen i de to øverste Klasser — som bekendt jo ogsaa den vanskeligste af alle Skolens Opgaver. Han holdt her Foredrag over

Kirkehistorien, ikke daarligt, men heller ikke rigtig fængslende, skønt jeg indrømmer, at man ikke glemte, hvad han fortalte om Augustins Ungdom og Omvendelse. Jeg skulde tage meget fejl, om ikke den ellers saa sikre Lærer selv var trykket af den Fornemelse, at han ikke kunde faa os med, hvad der vel saa var med til at forringe Resultatet.

Som Religionslærer havde Øllgaard den Opgave at vælge de Salmer, der skulde synges ved „Lovsang“ Mandag Morgen og Lørdag Eftermiddag efter at være indøvet i den forudgaaende Sangtime. Senere har jeg indset, hvor fin en Forstaaelse han maa have haft for Salmer; dengang vidste man jo ikke, at baade de Salmer, vi lærte udenad, og de, vi sang, hørte til de allerypperste; men det gjorde de. Jeg glemmer ikke, da vi ind mod Jul i mit første Skoleaar sang „Den yndigste Rose er funden“; hvert Aar dukker den op igen ved den Tid, og jeg ser Syngesalen i Ribe for mig. Heller ikke glemmer jeg, da vi lærte „Over Kedron Jesus træder“; det har vist været et Par Aar senere, og særlig eet Vers gjorde et mægtigt Indtryk:

Men, o Blomster, I, som kunde
vædes af den Dug saa ren,
i lykkelig Stund oprunde
I dog under Oliegren!
Blomsterne i Paradis
bær mod eder ingen Pris;
thi det Blod, som eder farved,
gør, at jeg har Himlen arvet.

Hvad Øllgaard har sagt om Salmen, husker jeg ikke; men jeg glemmer ham ikke, at han lærte os den.

Det noget tørre, der var over Øllgaards Undervisning, gjorde, at vi ikke var saa visse paa, hvor meget

Kristendommen betød for ham selv. Da han — som Skolens Rektor — var død i 1909, var jeg med til hans Begravelse, og det virkede her gribende paa mig, at de Salmer, der blev sunget, netop var nogle af dem, jeg havde lært hos ham. Da jeg Dagen efter besøgte hans Hustru, spurgte jeg hende, om der var nogen særlig Grund til, at disse Salmer var blevet sunget. Hun svarede: „Ja, det var dem, min Mand laa og trøstede sig med paa Klinikken, da han skulde dø“. Da forstod jeg, hvor meget det, han havde lært os, havde betydet for denne tilbageholdne Mand. — —

Adjunkt Dybdal var ligesom Overlærer Øllgaard Præstesøn og Teolog. Senere tog han Tillægseksamen og blev cand. mag. Han havde — som saa ofte begavede Mennesker har — rødt Haar og Fregner, for øvrigt et fint, livligt Ansigt med et Par kvikke Øjne bag Brillerne. Stemmen var høj og skarp — ikke ubehagelig, — og naar han talte, var det allegro og staccato. Før man kom ind i Skolen, blev man underrettet om, at Hr. Dybdal var morsom, og at Haanden sad løst paa ham. Begge Dele passede.

Jeg havde ham i de første Aar i Historie, Dansk og efter Kinchs Død i Tysk. Straks i den første Historie-tide fortalte han meget levende om Hieroglyfferne, om, hvordan man havde tydet dem, og lod os skrive Navnet Champollion til i Bogen. Det Navn glemte man naturligvis aldrig. Fantasien havde faaet noget at arbejde med. Man glædede sig til næste Time og blev heller ikke skuffet. Som Dansk lærer anbefalede han Morskabslæsning — noget, man ikke just var vant til at høre. Han stod for Resten ogsaa for Discipelbiblioteket. Han gav morsomme Stile, f. Eks. at genfortælle Historien om, hvordan Falkeøje reddede Uncas af Fangenskab hos Mingoerne. Til Oplæsning

brugte han ikke blot Læsebogen; men ved Slutningen af Timen fik man Lov til som en Dessert at læse Stykker af andre Bøger; jeg husker, at det engang var Grette den Stærkes Saga, afgjort noget for Drengene.

Længere fremme lærte han os nordisk Mytologi, og op mod 4. Klasses Hovedeksamen kom jo Holberg, Wessel, Oehlenschläger og andre store Digtere. Dem fortalte han os om, idet han samtidig lærte os at forstaa Tanken i deres Værker og de Karakterer, som de skildrede, — aldrig langtrukket, netop saa kort, at der blev Plads for os selv til at tænke videre. Den Klage, man kan høre, at Dansk lærere ved deres Kommenteren og Udtværing gør Eleverne lede ved Digterværkerne, var der ingen Grund til her. Hvad vi læste hos Dybdal, stod siden med Glans over sig. Det gælder ogsaa tysk Lyrik, hvoraf han lod os læse dejlige Ting, som vi kunde forstaa og føle os grebet af. Med let Haand fik han altid det væsentlige frem. Gennem faa Bemærkninger viste han, hvad der var det særegne hos Ingemann eller det centrale i Grundtvigs Kristendomssyn (Trosbekendelsen). Dybdals Undervisning betød ikke blot nogle Fag. Den betød Dannelse.

Interessant var det naturligvis ogsaa, at han blev gift med Rektors musikalske Datter, Frk. Hilda Fritsche — som man sagde, efter en ejendommelig, ret spændende Kærlighedshistorie. Det var et tiltalende Par. De kom til at bo i et Hus i Sviegade med en duftende Hæk af Æbleroser foran og med Laage ind til selve Rektorhaven, der jo for os stod som et Allerhelligste.

Det følte som et Savn ikke mere at skulle have Dybdal, da man kom op i 5. Klasse. At jeg siden i Livet skulde møde stor Trofasthed hos ham, tænkte jeg ikke paa dengang. — —

En dygtig og fornøjelig Matematiklærer havde vi i *Adjunkt Amorsen*. Han var fra Haderslev, og der hvilede en vis Romantik over ham; man vidste nemlig, at han kun i Hemmelighed kunde besøge sit Hjem, fordi han havde unddraget sig den tyske Militærtjeneste. Han var dansk Løjtnant, og jeg husker, at han paa en af Skolens Skovture til Gram førte det ene Hold ved „Røvere og Soldater“; han kendte aabenbart Skoven ud og ind, og da han havde faaet os tilpas langt ind i den, stemmede han op med „Den tapre Landsoldat“, som vi sang med Begejstring. Det var jo en Begivenhed paa sønderjysk Grund at synge den mest forbudte Sang; vi vidste, det var risikabelt og følte det som en Bedrift. Ved samme Lejlighed var det for øvrigt ogsaa en Begivenhed, at Rektor selv kæmpede med i Slutningskampen mellem de to Partier. Pustende og rød i Hovedet brødes han med to Disciple af øverste Klasse, som vist til sidst fik ham væltet omkuld. Det var sandelig en Dag, hvor Lovene sov.

Da jeg er ved denne Skovtur, vil jeg gerne — lidt uden for Sammenhængen — nævne en Begivenhed, som fandt Sted om Morgenen paa Vejen til Gram. Den lange Række Vogne kørte ad Vejen over Obbekær og maatte ved Grænsen standse for tysk Told eftersyn. Opholdet blev imidlertid af længere Varighed end ellers, fordi en embedsivrig tysk Gendarm fandt to Drengene i Besiddelse af en Flaske med mistænkeligt Indhold. Det var Mjød, og da Flaskens Ejermænd ikke vidste, hvad denne Drik hed paa Tysk, maatte der tilkaldes Assistance fra Lærernes Vogn. Hr. Dybdal kom til Stede og klarede det sproglige Spørgsmaal; men Gendarmen erklærede nu, at han maatte lægge Beslag paa Vognen, Mjøden og de to Drengene for at tage dem med til Toldstedet i Gels-

bro. En Del Forhandling fandt Sted, hvorunder især Stedets sønderjyske Kromand førte Drengenes Sag. „Sie kriegen eine lange Nase“, sagde han til Gendarmen. Der hjalp dog ingen „Kære Mor“; Vognen kørte med de to Dreng, og Gendarmen gik bagefter med Geværet i truende Stilling. Vi andre saa efter dem med Bekymring og fortsatte ad Gram til. Nogle Timer efter, da vi sad ved den traditionelle Bøf i Gram Kro, kom Drengene vel beholdne med deres Mjødflaske og kunde berette, at Tolderen i Gelsbro havde skældt Gendarmen ud og gjort dem en Undskyldning. Sammen med Amorsen og Rektor var de Dagens Helte, og selv om Historien endte saa pænt, virkede den alligevel som en national Anskuelsesundervisning til Erstatning af, hvad der i den Henseende manglede paa Skolen. Tyskland har jo aldrig manglet Mænd med Evne til national Propaganda hos andre Folk. —

Til sidst blandt de Lærere, som havde Betydning for mig, nævner jeg *Adjunkt Bech*. Jeg havde ham kun eet Aar, i 3. Klasse, hvor han lærte os Begyndelsesgrundene i Græsk. Det gjorde han sandelig, saa det sad fast, og unægtelig paa en egen Maade. Da vi kom til Verberne, fastsatte han, hvad han kaldte en Takst: „Een Fejl i *paideuo*, tg. To Fejl mdl. Tre Fejl slet og en Anmærkning for Dovenskab samt en Straf, som jeg nærmere vil overveje“. Kun een af os naede ned til mdl, og *paideuo* var fra da af urokkeligt. Jeg tror nok, han var en særlig dygtig Filolog; men især var han en besynderlig Original. Han talte med den særeste Udtale, bogstavret og syngende eller deklamerende — ikke Dialekt, men sikkert selvkomponeret; jeg har aldrig hørt noget lignende; men det gav nu hans Timer et eget Skær og var egentlig morsomt, desuden fortrinligt egnet til Efterligning. Han var

ugift og levede sammen med sin Moder, søm han viste en rørende Kærlighed, ogsaa da hun var død, og han daglig besøgte hendes Grav paa Kirkegaarden. Jeg tænker paa ham med Tak for, hvad han lærte mig, og med en tydelig Fornemmelse af, at han var et ædelt Menneske. Hans Retfærdighedsfølelse var næsten sygelig. Den kunde bringe ham til at gøre en Discipel, som han mente at have forurettet, den mest uforbeholdne Undskyldning, ja endda vende tilbage til Sagen mange Aar efter for at understrege, at han selv havde haft Uret, den anden Ret. — —

I Dansk biografisk Leksikon staar der om den kendte Præst Otto Rosenstand: „Han blev Student 1878 fra Ribe. Han var yderst kritisk over for denne ægte „sorte Skole“, og hans egne Børn maatte ikke paa nogen Maade komme der. Dog kuedes hans lyse Humør og Virkelyst ikke i Skoletiden“. Jeg kan selvfølgelig ikke dømme om, hvordan Ribe Skole var fjorten Aar før min Tid under en anden Rektor og til Dels med andre Lærere. Jeg kan kun sige, at den for mig — og jeg tror for mine Kammerater — virkede direkte ansporende for Virkelysten og trods enkelte mørke Punkter ogsaa stimulerende for Humøret. Om man skal kalde den en ægte sort Skole, overlader jeg til Læserne af det foregaaende at afgøre.

Mine Følelser over for Ribe Katedralskole kommer bedst til Udtryk i det Vers af Translokationskantaten, hvor det hedder:

Snart Skoletiden henrinder,
snart har du Farvel den sagt.
Naar da du har samlet dig Minder,
som bleges, men aldrig forsvinder,
som Hjertet fast til den binder,
har Skolen sin Gerning fuldragt.
